

1. Obdobie reformácie v Európe

2. Obdobie protireformácie - rekatolizácia

OBDOBIE REFORMÁCIE

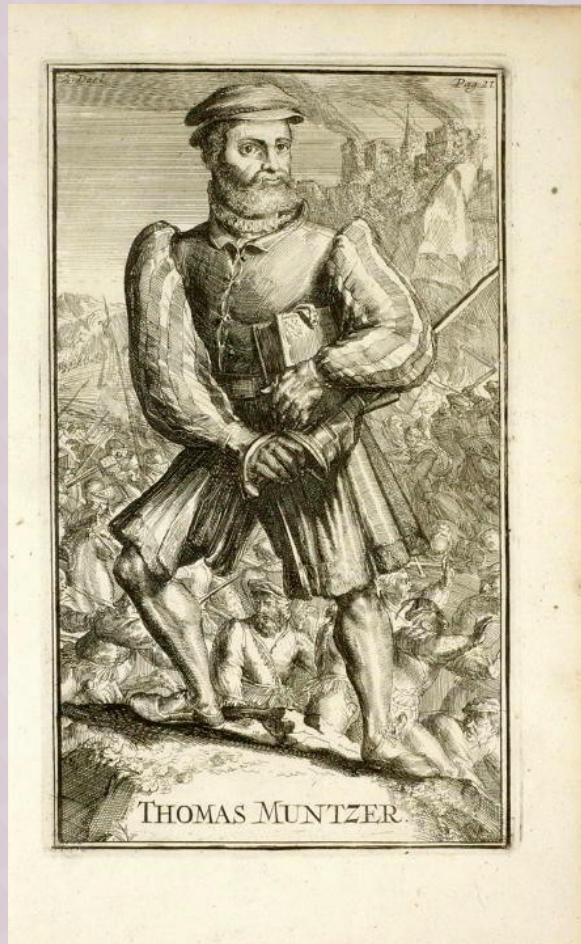
- Život v stredoveku: previazanie všetkých sfér; univerzalizmus
- Príčiny reformácie: zavedenie peňažného systému, rozvoj podnikania, strata moci rytierskej šľachty, posilnenie pozície meštianstva, problémy v rámci cirkevnej štruktúry, zavedenie predávania odpustkov (na výstavbu chrámu sv. Petra), uvoľnené mravy v rámci cirkvi...

MARTIN LUTHER

- 95 téz Martina Luthera vo Wittenbergu o účinnosti odpustkov
- R. 1520 verejne spálil pápežskú bulu, kt. zakazovala jeho učenie
- Wormský edikt (1521; Karol V.)

TOMÁŠ MÜNTZER

- Zwickau; nová kresťanská ríša podľa M. Luthera
- Anabaptisti (krsty dospelých)
- Sociálna vzburá, konflikt medzi veľkými kniežatmi a drobnou šľachtou
- Výstupy proti kňazom a kláštorom
- Krvavo potlačené povstanie 1525

ZÁPAS O POSTAVENIE NOVÉHO UČENIA

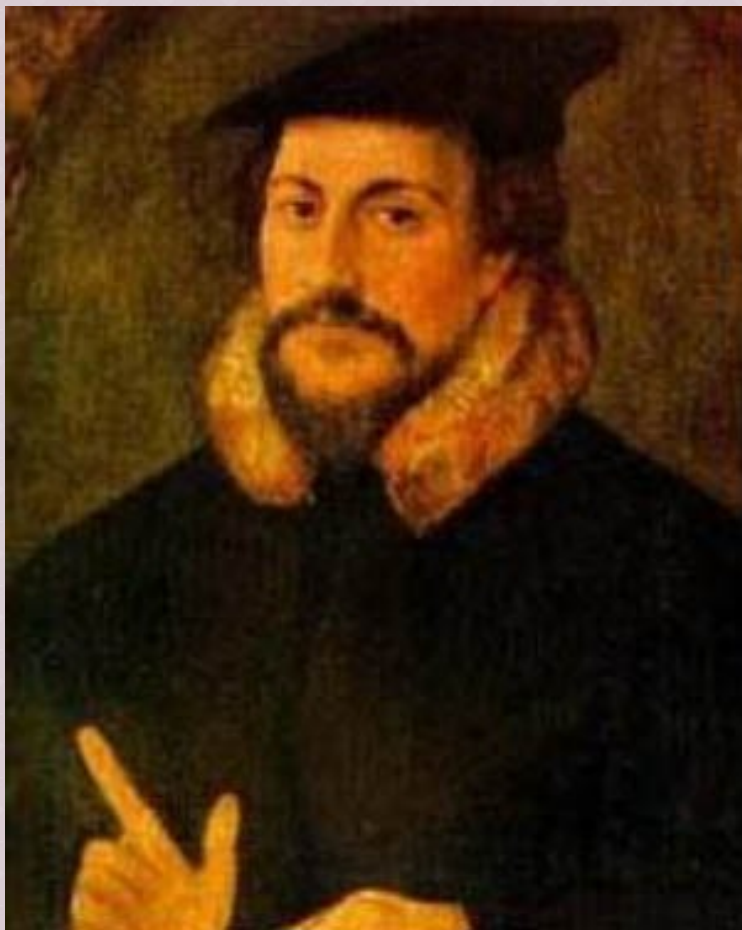
- ◉ Erasmus Rotterdamský + Melachthon
- ◉ Nájazdy Osmanov (1521 dobyli Belehrad, 1522 Rhodos)
- ◉ Neúčinnosť Wormského ediktu
- ◉ *Ius reformandi - cuius regio, eius et religio*
- ◉ Snem v Augsburgu 1530, *Confesio augustana*
- ◉ Šmalkaldský spolok
- ◉ 1555 Augsburský mier - mal zaručiť pokojné spolužitie evanjelikov v Nemecku

ULRICH ZWINGLI

- 1523 predložil 67 téz
- zavrhoval vonkajšie obrady, výzdobu, oltáre..
- Bohoslužba: čítanie a výklad Biblie

JÁN KALVÍN

- 1536 Institutio religionis christinae
- 1559 založil akadémiu pre teologické štúdia
- Bohoslužba-zamyslenie sa nad Písmom
- Podpora podnikania
- Spojil a pevne zorganizoval protestantizmus

REFORMÁCIA V ANGLICKU

- ◉ Henrich VIII.
- ◉ Kráľ hlava všetkých svetských a duchovných poddaných v Anglicku
- ◉ Supremačná prísaha
- ◉ Odstránil pápežovu autoritu
- ◉ Prenasledovanie protestantov

NÁBOŽENSKÉ VOJNY VO FRANCÚZSKU

- Hugenótske sprisahanie (chceli zavraždiť poradcu kráľovnej vojvodu de Guise), 1560
- Katarína Medicejská povolila náboženskú slobodu hugenótom 1567
- Bartolomejská noc - 23. na 24. august 1572

Jezuiti

- ◉ Zakladateľ: Ignác z Lyoly (schválenie pápežom 1540)
- ◉ Poslušnosť pápežovi
- ◉ Pôsobenie: školstvo, verejná sféra..
- ◉ Boj proti islamu, reformácii

Tridentský koncil

- ◉ 1545 až 1563 v Trente
- ◉ Zvolal ho cisár Karol V.
- ◉ Cieľ: obnovenie jednoty a náprava neporiadkov v cirkvi
- ◉ rekatolizácia
- ◉ Stanovenie kanónu Biblie
- ◉ Začiatok inkvizície

HABSBURGSKÁ MONARCHIA R. 1547

Map 10

SITUÁCIA PRED OSVIETENSTVOM NA NAŠOM ÚZEMÍ

- ◉ 150 ročné obdobie pod nadvládou Osmanskej ríše
- ◉ Šírenie reformácie v Uhorsku
- ◉ Rekatolizácia v Uhorsku
- ◉ Protiabsburgské povstania

15. ročná vojna

- 1593 - 1606
- r. 1599 vyplienené územie krymskými tatármi, 13 000 ľudí odvliekli do zajatia, vyplienené územie Hrona, Ipl'a, Váhu až po Beckov
- r. 1600 - mor
- Bočkajove povstanie (1604 -1606) -podpora od Turkov
- 1606 Žitavský mier- koniec tureckých nájazdov

Protihabsburgské povstania

- Zápas Habsburgovcov o vojenské ovládnutie Sedmohradska
- Nárast tureckého tlaku na Sedmohradsko a 15. ročná vojna
- Centralizačné snahy Habsburgovcov
- Zvyšovanie daní
- Rekatolizačné snahy Habsburgovcov (konfiškácia majetkov)
- Ukončenie: 1. 5. 1711 Satmársky mier (Satu Mare)

REFORMÁCIA NA SLOVENSKU

1526 - 1610

- Od r. 1517 šírenie myšlienok M. Luthera
- Budín, kráľovský dvor; Mária Habsburgská
- Konrád Cordatus (spovedník kráľovnej), Ján Henckel, Šimon Grynaeus, Vít Windsheim
- Prenikanie stavmi, mešťania v dolnouhorských banských a spišských mestách
- Šľachta bola proti reformácii
- r. 1523, r. 1525 - zákony proti šíreniu reformácie

REKATOLIZÁCIA

- ◉ Jezuiti
- ◉ Tridentský koncil (1545-1563)
- ◉ Inkvizícia

- ◉ František Forgáč, synoda r. 1611 v Trnave
“rekatolizačný zápas”
- ◉ Peter Pazmáň, od r. 1616 ostrihomský arcibiskup
- ◉ Od 17. storočia sa mnoho šľachtických rodín
vrátilo ku katolicizmu
- ◉ r. 1681 snem v Šoproni - deklarovaná náboženská
sloboda pre slobodných občanov

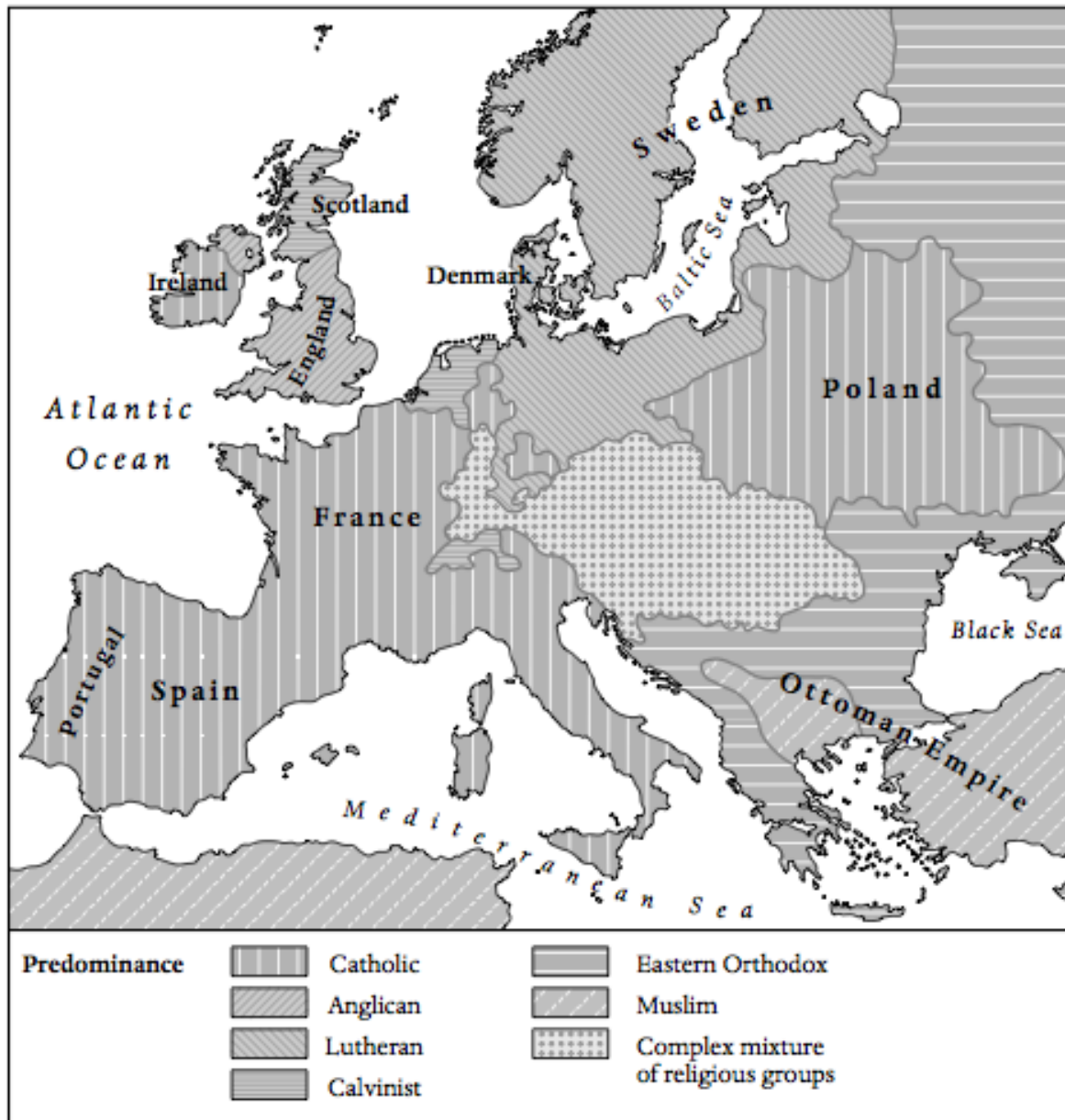
REKATOLIZÁCIA V ČECHÁCH A NA MORAVĚ

- Napätie medzi evanjelikmi a katolíkmi
- Rudolf II.
- Bitka na Bielej hore 1620; Ferdinand II. - patent o generálnom pardone
- 1627 antireformačná komisia

PO SATMÁRSKOM MIERI A VLÁDA MÁRIE TERÉZIE

- Nepevnosť ríše po smrti Karola VI.
- Pragmatická sankcia 1720 - 1723
- Vojna o rakúske dedičstvo
- Centralizácia a stabilizácia moci, reformačná činnosť

Map 1 Confessional map of Europe c. 1700